LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS TIESNESIS

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010 Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

Satversmes tiesas tiesnešu

Inetas Ziemeles un Sanitas Osipovas

ATSEVIŠĶĀS DOMAS

Rīgā 2019. gada 6. martā

lietā Nr. 2018-10-0103

"Par Kriminālliikuma 237.[1] panta otrās daļas redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. aprīļa līdz 2015. gada 1. decembrim, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 90. pantam un 92. panta otrajam teikumam un Ministru kabineta 2007. gada 25. septembra noteikumu Nr. 645 "Noteikumi par Nacionālo stratēģiskas nozīmes preču un pakalpojumu sarakstu" pielikuma 10A905 sadaļas "e" apakšpunkta redakcijā, kas bija spēkā no 2009. gada 28. novembra līdz 2014. gada 23. janvārim, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta otrajam teikumam"

1. Satversmes tiesa 2019. gada 21. februārī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2018-10-0103 "Par Kriminālliikuma 237.[1] panta otrās daļas redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. aprīļa līdz 2015. gada 1. decembrim, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 90. pantam un 92. panta otrajam teikumam un Ministru kabineta 2007. gada 25. septembra noteikumu Nr. 645 "Noteikumi par Nacionālo stratēģiskas nozīmes preču un pakalpojumu sarakstu" pielikuma 10A905 sadaļas "e" apakšpunkta redakcijā, kas bija spēkā no 2009. gada 28. novembra līdz 2014. gada 23. janvārim, atbilstību Latvijas Republikas

Satversmes 92. panta otrajam teikumam" (turpmāk – Spriedums). Apstrīdētās normas tika atzītas par atbilstošām augstāka juridiska spēka tiesību normām.

Lieta tika ierosināta pēc Mareka Belugas konstitucionālās sūdzības.

Savās atsevišķajās domās izmantosim Spriedumā lietotos saīsinājumus.

2. Mēs piekrītam, ka apstrīdētā Krimināllikuma norma, ja tā Pieteikuma iesniedzēja gadījumā un citos tamlīdzīgos gadījumos tiktu pienācīgi piemērota, varētu būt atbilstoša Satversmes 90. pantam un 92. panta otrajam teikumam, tomēr nepiekrītam atsevišķiem Satversmes tiesas sniegtajiem argumentiem. Turklāt mēs nevaram pievienoties Spriedumā ietvertajiem secinājumiem par apstrīdētās noteikumu normas atbilstību Satversmes 92. panta otrajam teikumam.

Mūsu viedoklis ir balstīts uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

3. Mēs nepiekrītam Sprieduma 13. punktā tiesas sniegtajam Satversmes 90. panta un 92. panta tvēruma definējumam. No tā, kā Spriedumā definēts personas pamattiesību tvērums, ir tieši atkarīgs tiesas nolēmums, kas pieņemts, vērtējot apstrīdēto normu atbilstību Satversmei. Mūsuprāt, šie Satversmes panti, jo īpaši tad, ja to tvērums tiek vērtēts kopsakarā ar Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 7. pantu, garantē personai plašākas tiesības, nekā norādīts Spriedumā.

3.1. Satversmes 90. pants nosaka: "Ikvienam ir tiesības zināt savas tiesības." Tas tiek uzskatīts par vienu no svarīgākajiem tiesiskas valsts principiem, kas sekmē gan Satversmē ietverto, gan starptautiskajos līgumos noteikto cilvēka tiesību un brīvību izmantošanu. Tādējādi Satversmes 90. pantā ietvertās tiesības ir citu pamattiesību nodrošināšanas pamats, kā arī tiesību efektivitātes principa būtiska un nepieciešama sastāvdaļa. Turklāt šīs pamattiesību normas saturs un tvērums tieši ietekmē citu pamattiesību normu, tostarp Satversmes 1., 89. un 92. panta, saturu un tvērumu (*sk., piemēram: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības.*

Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 61. un 62. lpp.).

Satversmes tiesa ir norādījusi: tas, ka šī norma ievada Satversmē ietverto pamattiesību katalogu, norāda uz nozīmi, kādu šīs pamattiesības nostiprināšanai Satversmē piešķīris likumdevējs. Satversme paredz personas tiesības tikt informētai par tās tiesībām un arī pienākumiem. Valstij ir pienākums ne vien pieņemt normatīvos aktus, kas regulē personu uzvedību visdažādākajās tiesiskajās attiecībās, bet arī radīt mehānismu, kas nodrošina personu informētību par tiesiskā regulējuma izmaiņām un saturu. Tas paredz personas tiesības, stājoties publiski tiesiskajās attiecībās ar valsts varas institūcijām, tikt informētai par tās tiesībām konkrētajās attiecībās (*sk. Satversmes tiesas 2006. gada 20. decembra sprieduma lietā Nr. 2006-12-01 16. punktu*).

No Satversmes 90. panta citstarp izriet tiesību normu kvalitātes kritēriji. Pirmkārt, no Satversmes sistēmas izriet, ka tiesību normu kvalitātes kritēriji attiecas uz tiesību normas pieņemšanu un izsludināšanu: ikvienai tiesību normai jābūt pieņemtai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, kā arī pienācīgi izsludinātai un pieejamai, proti, par "tiesībām" Satversmes 90. panta izpratnē var atzīt tikai atbilstoši pieņemtas un publicētas vispārsaistošas normas. Otrkārt, no Satversmes 90. panta izriet, ka ikvienai tiesību normai jābūt pietiekami skaidrai un paredzamai (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2006. gada 20. decembra sprieduma lietā Nr. 2006-12-01 16. punktu un 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 15.2. punktu*). Satversmes tiesa jau iepriekš ir atzinusi un arī Spriedumā norādījusi, ka tiesību normas skaidrība un paredzamība ir vērtējama, pamatojoties uz tās interpretāciju. Proti, tiesību norma ir atzīstama par neskaidru tad, ja ar interpretācijas paņēmienu palīdzību nav iespējams noskaidrot tās patieso jēgu (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 15.2. punktu*). Personas tiesības zināt savas tiesības noteic likumdevēja darbības ietvaru, jo tikai tāda norma, kas atbilst visiem tiesību normas kvalitātes kritērijiem, var tikt atzīta par likumu, proti, būt apveltīta ar juridisko spēku.

3.2. Satversmes 92. panta otrais teikums nosaka: "Ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu." Satversmes tiesa jau ir atzinusi, ka šī Satversmes norma citstarp aptver principu *nullum crimen, nulla poena sine lege*, proti, principu, ka personu var atzīt par vainīgu un sodīt tikai par tādu rīcību, kas ir atzīta par noziedzīgu saskaņā ar likumu (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 16. decembra sprieduma lietā Nr. 2008-09-0106 4.2. punktu*). Tās ir būtiskas pamattiesības, kas tika iekļautas jau pirmajos pamattiesību katalogos, piemēram, Francijas 1798. gada Cilvēka un pilsoņa deklarācijas 7. pantā (*sk.: Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen de 1789. Pieejama: https://www.legifrance.gouv.fr/Droit-francais/Constitution/ Declaration-des-Droits-de-l-Homme-et-du-Citoyen-de-1789*),jo tās aizsargā personu pret valsts patvaļu. Tāpēc šīs pamattiesības izvirza prasību likumdevējam, proti, liek tam ar īpašu rūpību izstrādāt tiesību normas, kuras paredz kriminālatbildību.

3.3. Satversmes 90. pants un 92. panta otrais teikums ir cieši savstarpēji saistīti. To tvērumu un sistēmisku izpratni ietekmē vairāki vispārējie tiesību principi, piemēram, tiesiskās drošības, tiesiskās noteiktības un likumības principi, kas nodrošina to, ka personas tiesības netiek ierobežotas patvaļīgi. Attiecībā uz krimināltiesību jomu šie principi un līdz ar to arī Satversmes 90. pantā un 92. panta otrajā teikumā ietvertās tiesības prasa, lai likumdevējs skaidri definētu noziedzīgu nodarījumu sastāvu un attiecīgos sodus. Turklāt likumdošanas process, kurā tiek ievērotas tiesību normas pieņemšanai demokrātiskā tiesiskā valstī izvirzītās prasības, ir kvalitatīvas tiesību normas radīšanas priekšnoteikums. Mūsuprāt, nav pamatots no Sprieduma izrietošais secinājums, ka tiesību normas pieņemšanas kārtības ievērošana nav tiesību normas kvalitātes elements.

Arī ECT ir noteikusi, ka Konvencijas 7. pantā lietotais likuma jēdziens ietver kvalitātes prasības, tostarp pieejamības un paredzamības prasības (*sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1996. gada 11. novembra sprieduma lietā "Cantoni v. France", pieteikums Nr. 17862/91, 29. punktu; 2008. gada 12. februāra sprieduma lietā "Kafkaris v. Cyprus", pieteikums Nr. 21906/04,*

140. punktu; 2013. gada 21. oktobra sprieduma lietā "Del Río Prada v. Spain", pieteikums Nr. 42750/09, 91. punktu un 2015. gada 15. oktobra sprieduma lietā "Perinçek v. Switzerland", pieteikums Nr. 27510/08, 134. punktu). Šīs nebūt nav vienīgās kvalitātes prasības, kas izvirzītas tiesību normai, jo kvalitātes prasības attiecas gan uz noziedzīga nodarījuma definīciju, gan sodu un tā apmēru (*sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2008. gada 12. februāra sprieduma lietā "Kafkaris v. Cyprus", pieteikums Nr. 21906/04, 150. punktu un 2013. gada 22. janvāra sprieduma lietā "Camilleri v. Malta", pieteikums Nr. 42931/10, 39.–45. punktu*). Nepietiekama tiesību normas kvalitāte ECT skatījumā ir Konvencijas 7. panta pārkāpums.

Būtiski ir norādīt, ka ECT atzinusi: brīdī, kad persona veic noziedzīgu nodarījumu, tai ir jāzina tiesību norma, saskaņā ar kuru to var saukt pie kriminālatbildības. Proti, tiesību normas paredzamības kritērijs visupirms ir analizējams no notiesātās personas skatpunkta. Tādējādi jau brīdī, kad tiek veikts nodarījums, par kuru vēlāk iestājas kriminālatbildība, ir jābūt spēkā tādai tiesību normai, no kuras pati attiecīgā persona var skaidri saprast vai, ja nepieciešams, saņemot jurista konsultāciju, noskaidrot, ka konkrētā darbība vai bezdarbība ir krimināls odāma (*sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2013. gada 21. oktobra sprieduma lietā "Del Río Prada v. Spain", pieteikums Nr. 42750/09, 79. punktu*).

Personas viedoklis par tiesību normas skaidrību var veidoties, izzinot tās piemērošanas praksi un izmantojot arī juridisko palīdzību normas satura noskaidrošanā. Personas "pārsteigums" par saukšanu pie kriminālatbildības, proti, tas, ka persona nav sapratusi, ka par zināmu rīcību var tikt saukta pie kriminālatbildības, var radīt jautājumus par tiesību normas kvalitāti, tas ir, skaidrību un paredzamību. Tāpat šādā gadījumā demokrātiskā tiesiskā valstī rodas šaubas par to, vai tiesību normas, kas paredz konkrētā noziedzīgā nodarījuma sastāvu, atbilst principam, ka ikviens zina savas tiesības un pienākumus. Valsts pieļauti pārkāpumi šajā jomā var graut personas uzticību tiesiskumam.

3.4. Piekrītam Sprieduma 13.2. punktā minētajam, ka Satversmes tiesai, lai noskaidrotu apstrīdēto normu satversmību, ir jāpārbauda to atbilstība Satversmes 92. panta otrajam teikumam, jo šajā teikumā lietotais jēdziens "likums" ietilpst Satversmes 90. pantā ietvertajā jēdzienā "tiesības". Tāpat piekrītam šajā Sprieduma punktā atzītajam, ka "kriminālatbildība ir smagākais iespējamais juridiskās atbildības veids un tās sekas var būtiski ietekmēt personas dzīvi arī pēc kriminālsoda izciešanas", tāpēc "kriminālatbildību paredzošām normām jābūt saturiski noteiktākām nekā citu tiesību nozaru normām". Taču Spriedumā nav ņemtas vērā tiesību normām izvirzāmās prasības, kas, vērtējot kriminālatbildību paredzošu tiesību normu satversmību, izriet no Satversmes 90. panta un 92. panta otrā teikuma īpašā tvēruma.

4. Apstrīdētā Krimināllikuma norma ir blanketa tiesību norma, kuras saturs atklājams, izmantojot citas tiesību normas, izskatāmajā lietā citstarp arī apstrīdēto noteikumu normu.

Pieteikuma iesniedzējs savā pieteikumā apšauba to, ka apstrīdētā noteikumu norma ir izdota, Ministru kabinetam ievērojot tam Saeimas dotā pilnvarojuma robežas.

4.1. Pilnvarojums pieņemt apstrīdēto noteikumu normu meklējams nevis Krimināllikumā, bet gan Stratēģiskas nozīmes preču aprites likumā. Apstrīdētās Krimināllikuma normas pieņemšanas laikā apstrīdētā noteikumu norma jau bija spēkā.

Sprieduma 17.1. punktā Satversmes tiesa konstatē, ka "Noteikumi Nr. 645 tika izstrādāti vienlaikus ar grozījumiem Stratēģiskas nozīmes preču aprites likumā, ar kuriem citstarp bija paredzēts pilnvarot Ministru kabinetu noteikt Sarakstu". Tomēr Spriedumā pietiekama uzmanība nav veltīta faktam, ka Ministru kabinets Noteikumus Nr. 645 bija izdevis agrāk, nekā Saeima ar minēto likumu tam deleģēja tiesības šādus noteikumus izdot. Tādējādi likumdevējs "ar atpakaļejošu datumu" leģitimēja izpildvaras izdotu ārēju normatīvu aktu, proti, Noteikumus Nr. 645. Savukārt, pieņemot apstrīdēto Krimināllikuma normu, Saeima ņēma vērā Stratēģiskas nozīmes preču aprites

likuma 3. panta pirmajā daļā ietverto pilnvarojumu Ministru kabinetam. Laikā, kad tika pieņemta apstrīdētā Krimināllikuma norma, atbilstošs deleģējums jau bija ietverts Stratēģiskas nozīmes preču aprites likumā. Taču šīs jomas regulējums, kā arī deleģējuma risinājums primāri bija saistīts ar to, kā valstī notiek stratēģiskas nozīmes preču aprite, proti, bija vistiešāk saistīts ar komercdarbību. To skaidri pierāda Stratēģiskas nozīmes preču aprites likuma 2. pantā noteiktais likuma mērķis: "Likuma mērķis ir nodrošināt kontrolētu stratēģiskas nozīmes preču apriti [..]." Attiecīgā regulējuma izstrādē netika ievēroti tie īpašie principi, kas likumdevējam jāievēro attiecībā uz normu skaidrību krimināltiesību jomā. Papildus būtu jānorāda arī tas, ka Ministru kabineta rīcība, pieņemot Sarakstu pirms tam, kad likumā bija ietverts pilnvarojums to pieņemt, ir varas dalīšanas principa pārkāpums un atkāpe no labas likumdošanas prakses, kas tiesiskā demokrātiskā valstī nav pieļaujama.

4.2. Vēlamies norādīt arī to, ka papildus jau minētajiem normatīvajiem aktiem, kuri jāņem vērā, noskaidrojot apstrīdētās Krimināllikuma normas saturu, ir jāņem vērā vēl viens likums, proti, Operatīvās darbības likums. Tātad, lai persona, kurai, prezumējams, nav juridiskās izglītības, varētu noskaidrot apstrīdētās Krimināllikuma normas saturu, tai jāatrod un jāinterpretē tiesību normas, kas ietvertas vismaz piecos dažādos normatīvajos aktos: Krimināllikumā, Noteikumos Nr. 645, Stratēģiskas nozīmes preču aprites likumā, Operatīvās darbības likumā, kā arī Ministru kabineta 2009. gada 18. augusta noteikumos Nr. 926 "Noteikumi par sevišķā veidā veicamiem operatīvās darbības pasākumiem speciāli radītu vai pielāgotu iekārtu, ierīču vai instrumentu un to komponentu apriti". Satversmes tiesai, vērtējot tādas tiesību normas skaidrību, kurā paredzēta kriminālatbildība, kas atbilstoši Satversmes tiesas judikatūrai seku ziņā ir nopietnākais pamattiesību ierobežojums, būtu īpaši jāpārliecinās par apstrīdētās tiesību normas kvalitāti.

Skatot Operatīvās darbības likumu, Noteikumus Nr. 645 un apstrīdēto Krimināllikuma normu to kopsakarā, ir grūti atrast skaidru pilnvarojošu saikni starp likumu un deleģētās likumdošanas kārtībā izdotu aktu, jo operatīvās darbības pasākumu traucēšana nav Operatīvās darbības likumā noteikta kā

operatīvais pasākums. Apstrīdētajā Krimināllikuma normā kriminālatbildība noteikta vienīgi par "sevišķā veidā veicamiem operatīvās darbības pasākumiem speciāli radītu vai pielāgotu iekārtu, ierīču vai instrumentu un to komponentu aprites aizlieguma pārkāpšanu". Proti, iekārtas, kas paredzētas operatīvās darbības pasākumu traucēšanai, apstrīdētajā Krimināllikuma normā nav minētas. Operatīvās darbības pasākumu traucēšanai paredzētas ierīces nav minētas arī attiecīgā likumprojekta sagatavošanas materiālos un likumdevēja diskusijās pirms apstrīdētās Krimināllikuma normas pieņemšanas (*sk., piemēram, lietas materiālu 4. sēj. 77., 92., 138. un 139. lpp., kā arī 11. Saeimas 2013. gada 12. decembra sēdes stenogrammu. Pieejama: http://saeima.lv/lv/transcripts/view/149*). Arī pieaicinātā persona Aldis Lieljuksis uzsver: "No Operatīvās darbības likuma izriet, ka sevišķā veidā veicamie operatīvās darbības pasākumi ir vērsti uz aktīvu informācijas iegūšanu un saglabāšanu, kā arī operatīvu iekļūšanu, lai nodrošinātu citu operatīvās darbības pasākumu īstenošanu." Viņš pauž viedokli, ka apstrīdētā Krimināllikuma norma neaptver tādas iekārtas, kas paredzētas sevišķā veidā veicamu operatīvās darbības pasākumu traucēšanai (*sk. Sprieduma 12. punktu*). Tātad apstrīdētā noteikumu norma nav izdota saskaņā ar Operatīvās darbības likumu.

Satversmes 92. panta otrais teikums prasa no likumdevēja īpašu rūpību kriminālsodāmu nodarījumu noteikšanā. Tāpēc gadījumā, ja likumdevējam bija vēlme noteikt sodu ne tikai par sevišķā veidā veicamiem operatīvās darbības pasākumiem speciāli radītu vai pielāgotu iekārtu aprites aizlieguma pārkāpšanu, bet arī par šo pasākumu traucēšanai paredzētu iekārtu aprites aizlieguma pārkāpšanu, tad likumdevējam bija *expressis verbis* tas jāietver kriminālatbildību noteicošajā normā. Tātad, lai arī apstrīdētā noteikumu norma atbilst Stratēģiskas nozīmes preču aprites likumā ietvertajam pilnvarojumam, no apstrīdētās Krimināllikuma normas persona nevarēja skaidri saprast, ka tā nosaka kriminālatbildību arī par apstrīdētajā noteikumu normā minētajām iekārtām, kuras paredzētas operatīvās darbības pasākumu traucēšanai. Uz zināmu

neskaidrību norāda arī pirmās instances tiesas nolēmums Pieteikuma iesniedzēja lietā (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 58. lpp.*).

Līdz ar to apstrīdētā noteikumu norma, ciktāl tā tiek piemērota, nosakot kriminālatbildību par operatīvās darbības pasākumu traucēšanai paredzētu iekārtu aprites aizlieguma pārkāpšanu, neatbilst Satversmes 92. panta otrajam teikumam.

5. Mūsuprāt, izskatot lietu Nr. 2018-10-0103, Satversmes tiesai bija jāņem vērā arī citi būtiski apsvērumi.

5.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata: par to, ka apstrīdētā Krimināllikuma norma nav bijusi pietiekami skaidra, liecina arī grozījumi apstrīdētajā Krimināllikuma normā un Stratēģiskas nozīmes preču aprites likuma 5.[1] panta pirmajā daļā, ar kuriem minēto normu tiesiskajā sastāvā tika iekļauts operatīvās darbības pasākumu traucēšanai paredzētu iekārtu un ierīču aprites aizliegums. Lietas izskatīšanas laikā gan Saeima, gan atsevišķas pieaicinātās personas uzsvēra, ka jebkuru tiesību normu var uzlabot, pat ja tā arī pirms grozījumiem ir bijusi pietiekami skaidra (*sk., piemēram, Sprieduma 3. un 11. punktu*). Tomēr mēs šajā gadījumā uzskatām, ka ar 2015. gada 12. novembra likumu "Grozījumi Krimināllikumā" tika nevis uzlabota normas skaidrība, bet gan šajā normā ietverts jauns regulējums, saskaņā ar kuru kriminālatbildība iestājas arī par tādu ierīču vai iekārtu aprites aizlieguma pārkāpumu, kuras paredzētas operatīvās darbības pasākumu traucēšanai. Savukārt tikai 2016. gada 31. martā tika grozīta Stratēģiskas nozīmes preču aprites likuma 5.[1] panta pirmā daļa un tajā tika ietverts jauns pilnvarojums Ministru kabinetam Sarakstā ietvert arī operatīvās darbības pasākumu traucēšanai paredzētās iekārtas un ierīces, kuras iepriekš Sarakstā bija iekļautas *ultra vires*. Tātad saistībā ar apstrīdēto noteikumu normu likumdevējs ir atkārtoti ar atpakaļvērstu spēku leģitimējis Ministru kabineta *ultra vires* jeb bez pilnvarojuma izdotu ārēju vispārsaistošu normu. Krimināltiesību kontekstā tas ir būtisks pamattiesību pārkāpums.

5.2. Pretēji Spriedumā apgalvotajam Noteikumi Nr. 645, kuri ietvēra iekārtu un ierīču nosaukumus, neatbilst tehnoloģiju neitralitātes principam, jo,

ieviešot tirgū jaunu preci ar funkcijām, kas līdzīgas Sarakstā minēto iekārtu funkcijām, tā nenonāktu apstrīdētās Krimināllikuma normas tvērumā. 2016. gada 4. oktobra grozījumi Sarakstā šo nepilnību novērsa, jo tajos ir ietverts aizliegto ierīču pielietojuma apraksts.

Apgalvojums, ka Sarakstā ietvertie iekārtu un ierīču nosaukumi saskaņā ar Ministru kabineta un vairāku pieaicināto personu viedokli esot pietiekami skaidri, lai persona apzinātos, ka par šo iekārtu vai ierīču iegādāšanos tai draud kriminālatbildība, tomēr ir apšaubāms, jo Sarakstā citstarp ir iekļautas arī visai ikdienišķas mājsaimniecībā un birojos izmantojamas preces, piemēram, skeneri. Sarakstā nebija ietverts paskaidrojums attiecībā uz to, kādiem tehniskiem datiem šīm ierīcēm jāatbilst, lai tās nonāktu stratēģiskas nozīmes preču lokā.

5.3. Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, apstrīdētās normas nav pietiekami skaidras un paredzamas arī tādēļ, ka persona bez speciālām zināšanām pat ar jurista palīdzību nespējot izsecināt, vai konkrēta ierīce ietilpst kādā no Sarakstā ietvertajām preču grupām. Par to liecinot Stratēģiskas nozīmes preču aprites likuma regulējums, saskaņā ar kuru iestāde konkrētas preces identifikācijas nolūkā var vērsties Komitejā, bet, ja nepieciešams, saņemt arī eksperta atzinumu. Pieteikuma iesniedzēja viedokli, ka ierīču atpazīšanai ir nepieciešama eksperta palīdzība, apstiprināja arī virkne pieaicināto personu, piemēram, Komiteja un Valsts drošības dienests (*sk. Sprieduma 8. un 9. punktu*). Tas vien, ka Latvijas Republikā, kā to konstatēja Satversmes tiesa, ir noteikta kārtība, kādā persona var noskaidrot, vai konkrētā iekārta ir iekļauta Sarakstā un kādi aprites ierobežojumi uz to attiecināmi (*sk. Sprieduma 20. punktu*), tomēr pilnībā neatrisina normas skaidrības jautājumu. Tiesas procesā pieaicinātās personas, piemēram, Valsts policija, norādīja, ka tādā gadījumā, ja persona, kuras īpašumā nonākusi Sarakstā iekļauta iekārta, vēlas noskaidrot, kas tā par ierīci, un vēršas pēc attiecīgām konsultācijām, pret to nekavējoties var tikt uzsākts kriminālprocess saskaņā ar Krimināllikuma 237.[1] panta otro daļu (*sk. Sprieduma 10. punktu*). Paturot prātā ECT judikatūru (*sk. šo atsevišķo domu 3.3. punktu*), mēs joprojām šaubāmies par to, vai brīdī, kad Pieteikuma

iesniedzējam tika piemērota apstrīdētā Krimināllikuma norma, tā viņam bija pietiekami skaidra.

Demokrātiskā tiesiskā valstī personai, kuras īpašumā likumīgi nonākusi kāda jauno tehnoloģiju iekārta vai ierīce, nav nekavējoties jāmeklē jurista palīdzība, lai noskaidrotu, vai tā nav neapzināti izdarījusi kriminālsodāmu darbību. Satversmes tiesa, izskatot lietu, nepietiekami novērtēja citu Eiropas Savienības dalībvalstu un Šengenas līguma nozīmi brīvā preču un pakalpojumu, tostarp Sarakstā minēto iekārtu, apritē. Satversmes tiesa konstatēja, ka citās Eiropas Savienības dalībvalstīs ne visas Sarakstā iekļautās iekārtas un ierīces ir izņemtas no civiltiesiskās aprites vai to aprite ir būtiski ierobežota. Tāpēc likumpaklausīgai personai, kura likumīgi citā Eiropas Savienības dalībvalstī ir ieguvusi savā īpašumā kādu preci un bez muitas un robežsardzes kontroles to ievedusi Latvijā, varētu arī nerasties pamatotas šaubas, ka tā varētu būt izdarījusi noziedzīgu nodarījumu.

Ineta Ziemele Sanita Osipova